

Prof. Dr. Josef Opatrný
Středisko ibero-amerických studií
FF UK

Posudek vedoucího diplomové práce

Dana Verbová, *Cestovní ruch v nejvýznamnějších latinskoamerických turistických destinacích (Mexiko a Karibská oblast)*, str. 119 rkp.

Dana Verbová věnovala svoji diplomovou práci problematice jednomu z odvětví národního hospodářství, které má ve světě v posledních desetiletích stále větší význam, tzv. turistickému průmyslu. Jeho důležitost od šedesátých let dvacátého století neustále rostl a jeho možnosti se zdály téměř neomezené. Vlády v zemích s dobrými přírodními předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu podporovaní ve svých názorech představiteli mezinárodních organizací, které cestovní ruch sledovaly a zdůrazňovaly jeho roli v moderním světě propadly iluzi, že příliv turistů do jejich zemí vyřeší všechny, nebo alespoň většinu, místních ekonomických a sociálních problémů. Předpovědi nepřetržitého růstu počtu turistů migrujících po celém světě ovlivnily i politiku většiny latinskoamerických zemí, zejména těch, jimiž se Verbová zabývá ve své diplomové práci.

Ne všechny přitom mají v oblasti cestovního ruchu stejnou tradici, dva ze států, které Verbová sleduje, však už na konci devatenáctého a začátku dvacátého století patřily k zemím, kde měl cestovní ruch ekonomický, ale i politický význam, léty pak dále rostoucí. Toto konstatování platí jak pro Mexiko tak v ještě větší míře pro Kubu, jejichž orientace na turisty ze Spojených států ukázala v případě Kubu po roce 1959 limity tohoto hospodářského odvětví. Přitom byla Kuba už v padesátých letech dvacátého století zemí, kde měl cestovní ruch kardinální význam. Turistika se stala v druhé polovině tohoto desetiletí druhým nejdůležitějším hospodářským odvětvím a výrazně ovlivňovala politickou scénu. Desítky tisíc amerických turistů nepochybně přispěly k polarizaci kubánské společnosti, jejíž část právě po

zkušenostech s turistickým průmyslem a jeho negativními stránkami (prostituce, korupce, mafie) sympatizovala s kritickým postojem Fidela Casta vůči Spojeným státům.

Těchto skutečností se Verbová dotýká v úvodních pasážích hlavní části práce, jejíž první dvě kapitoly jsou věnovány možná až příliš podrobně výkladu historie cestovního ruchu a jeho současným problémům v obecné rovině. Verbová zde vychází především ze zahraničních pramenů, tištěných i v podobě materiálů na internetu. Od třetí kapitoly se pak věnuje problematice cestovního ruchu v Latinské Americe, nejprve opět v rovině poznámek k situaci v regionu, poté analýzou ekonomického významu turistického ruchu pro celou oblast (doprovázenou řadou statistických údajů často v podobě přehledných tabulek a grafů) a nakonec detailním sledováním problematiky cestovního ruchu v Mexiku, Dominikánské republice a na Kubě.

Postupuje zde ve všech případech stejně, stručně uvede základní údaje o historii cestovního ruchu, jeho institucionální podobě a poté se věnuje jeho ekonomické stránce. Následují statistické údaje příjezdů s úvahou o dalším možném vývoji a nastínění sociálních problémů, které s cestovním ruchem souvisí. V případě Kuby si pak klade otázku o vlivu turismu na kubánskou společnost, byť by si tuto otázku mohla přirozeně položit i u dalších dvou zemí, jimiž se podrobně zabývá. Prostituce a kuplířství není jen problémem kubánského cestovního ruchu, byť tu má zvláštní význam v souvislosti s velký tažením proti těmto jevům na počátku Castrova režimu. Je poněkud kuriózní když se vnučky „Fidelových dcer“, prostitutek pro americké turisty z počátku šedesátých let, jimž nabízela revoluční vláda možnost změny jejich postavení ve společnosti, vracejí pod tlakem ekonomické reality k profesím svých babiček, byť už nenabízejí své služby americkým, ale brazilským či švédským turistům.

Verbová věnuje jednu kapitolu i tzv. zdravotnické turistice, kde bych měl vůči diplomantce nejvážnější výhrady. Vztahovat úroveň kubánského zdravotnictví poskytovaného cizincům na úroveň této služby pro kubánskou populaci nelze. Obávám se, že kvalita zdravotnické péče

prezentovaná oficiálními mezinárodními statistikami neodpovídá realitě, což je pak moje další výhrada. Některé části práce jsou zahlceny statistickými údaji a přestože se Verbová snažila zpřehlednit je vytvářením tabulek a grafů, souvislost textu narušují. Patrně by bylo lepší umístit část těchto údajů ne do příloh, ale do poznámek.

Za klad práce považuji zformulování zdánlivě banálního závěru. Na příkladě Kuby Verbová konstatuje, že politické a ekonomické změny neovlivňují jen turistiku v zemi, v níž se odehrávají, ale i v zemích sousedních, které mohou nabídnou podobné geografické či jiné podmínky. Skeptičtější bych byl u optimistického závěru, co se týče rozvoje turistiky v regionu po odeznění současné ekonomické krize, byť zde diplomantka operuje prognózami UNWTO. Je otázkou, zda se vlna zájmu turistů neobrátil k jiným regionům, což by znamenalo pro některé karibské ostrovy, včetně Kuby, samozřejmě vážný problém.

Diplomovou práci považuji za zdařilou, doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocí velmi dobře až výborně.

V Praze, 16. září 2009.

Prof. dr. Josef Opatrný

